

Este deci vorba de o stemă nouă. Am putea să ne gândim și la o brizură din motive matrimoniale, dar aceasta e mai puțin probabilă.

Apariția unei steme noi, chiar dacă sînt în ea și figuri vechi, oricum naște implicații și de ordin genealogic. Stema lui Neagoe Basarab arată ori schimbare de dinastie, ori trecerea domniei la altă ramură de dinastie îndreptățiți să o aibă. Înclinăm către a doua ipoteză, a cărei demonstrație nu e posibil să o facem fără o lungă analiză sigilografică și heraldică¹. De aceea ne mulțumim cu enunțarea ei. Menționăm totuși că *tipul acesta de stemă aparține purtătorului și nu țării*.

3. *Sigiliul mijlociu al lui Neagoe Basarab*. Tipul acesta sigilar se prezintă în două variante².

a) Sigiliu rotund cu diametrul de 32 mm. (fig. 4), în cîmpul căruia sînt busturile a două persoane încoronate, între ele pom stilizat cu rădăcini vizibile, iar de o parte și de alta a virfului cîte o stea cu 8 raze; în spațiul liber din spatele persoanelor, ramuri. În exergă, între 4 cercuri continui interioare și 2 exterioare, legenda: *† ІУ БАСАРАБА ВОЕВОДА МАСТНЮ БЖН ГДСНЮ И ГОСПОДИНЪ* (= Io Basarab voievod din mila domnului Dumnezeu și domn)³.

Această variantă se întâlnește în documente emise în anii 1512—1516⁴.

b) A doua variantă, (fig. 5) tot sigiliu rotund de 30 mm. diametru, același cîmp cu stilizare deosebită la coroane și la haina busturilor, iar stelele au 7 raze. În exergă, în cîte două cercuri liniare, legenda: *† МАТН БЖНЮ ІУ БАСАРАБА ВОЕВОДА И ГНЪ** (= Din mila lui Dumnezeu Io Basarab voievod și domn)⁵.

Fig. 4. Sigiliul mijlociu al lui Neagoe Basarab, folosit în anii 1512—1516. Desen și fotografie, varianta a Orig. Arh. St. București, S. I. nr. 186; S. I. nr. 195.

Această variantă se întâlnește în anii 1517—1521.

Există o scrisoare a lui Neagoe Basarab către brașoveni prin care arată că le-a cerut meșteri pentru niște ceasornice și tipare (*никон хоръ ѿ типари*), care i-au fost trimiși, dar

¹ E ceea ce vom face într-un studiu special sau într-un eventual tratat de heraldică românească.

² Acest tip heraldic crește de la simple capete, în timpul lui Mircea cel Bătrîn, la bust și ajunge acum la corp întreg fără picioare; întregirea imaginii se va face în sec. XVI. Vezi P. V. Năsturel, *Nova plantatio*, passim. În această figură noi vedem oglindindu-se stema țării.

³ I. Bogdan, *Relațiile*, p. LXIII, citise: *† ІУ БАСАРАБА ВОЕВОДА МАСТНЮ БЖНЮ И ГОСПОДИНЪ*. St. Nicolaescu, *Documente slavo-române*, p. 336 și desen p. 334, citise: *† ІУ БАСАРАБА ВОЕВОДА МАСТНЮ БЖНЮ И ГОСПОДИНЪ* (= Io Basarab voievod cu mila domnului Dumnezeu și domn).

⁴ Se vede că sigiliul a fost lucrat în grabă, date fiind greșelile din legendă: *І* în Basarab, *ГДСНЮ* (pentru *ГОСПОДИНЪ* (?) sau *ГОСПОДИНЪ* și finalul *Ъ* în loc de *Ѧ*).

⁵ I. Bogdan, *Relațiile*, p. LXIII, aceeași lectură, cu mențiunea că rozeta finală se află numai în unele impronte. St. Nicolaescu, *Documente slavo-române*, p. 336 și desen p. 334, aceeași lectură.